

Leuke waarnemingen 2017

BvP = Pieter van Breugel
GK = Kees Goudsmit
HdM = Marco de Haas
JvdL = Linda van der Jagt
JB = Bêr Jeucken
KW = Wim Klein
KR = Roy Kleukers
KM = Martijn Kos
KP = Pim Kuijken
RvdR = Ron van de Roer
SvdE = Erik van der Spek
SJ = Jan Smit
SJT = John Smit
SvA = Arno van Stipdonk

Chrysididae - goudwespen

Chrysis analis [SvA]

Een vrouwtje op 5 juli op een steilwand in de Curfsgroeve nabij de nestplek van *Anthidium punctatum*. (Ac. 181-320).

Chrysis gracillima [SvA]

Op 25 mei 2 mannetjes op dood hout in de Curfsgroeve (Ac. 181-319). Op hetzelfde moment was op dezelfde plek een mannetje *Microdynerus nugdunensis* aanwezig.

Chrysis immaculata [BvP]

Een vrouwtje op 20 juni, in de insectentuin in Veghel (Ac. 165,9-404,5) op nesthulp.

Chrysis inaequalis [SvA]

Een mannetje op 22 augustus in de Curfsgroeve (Ac. 181-319).

Chrysis indigotea [BvP]

Een vrouwtje op 21 juni, in de insectentuin in

Figuur 1. *Chrysis indigotea*, vrouwtje op nesthulp. Foto Pieter van Breugel.

Veghel (Ac. 165,9-404,5) op nesthulp.

Chrysis pseudobrevitarsis [SvA]

Twee vrouwtjes op 28 mei op leem-steilwandjes in de IVN insectentuin in Heeze (Ac. 169-378). Zover bekend stamt de vorige waarneming uit 1970 en is deze soort sindsdien niet meer waargenomen. Beide exemplaren zijn gedetermineerd door Villu Soon.

Chrysis solida [SvA]

Op 5 juli een vrouwtje op dood hout in de Curfsgroeve (Ac. 181-319).

Elampus constrictus [HdM]

Op 29 mei twee vrouwtjes in Ede, Kernhem-West (Ac 171.0-451.0). Volgens Peeters et al. (2004) slechts negen vindplaatsen in Nederland en niet in Gelderland.

Hedychrum rutilans [KP]

Een mannetje op 10 juli in de Amsterdamse Waterleiding Duinen (Ac. 94-479). Op dezelfde datum een mannetje in het Langeveld (Ac. 93-478).

Pseudospinolia neglecta [SvA]

25 mei 3 vrouwtjes in de Curfsgroeve, in de maand mei waren in dit gebied op verschillende dagen meerdere exemplaren aanwezig (Ac. 181-320).

Pompilidae – spinnendoders

Aporus unicolor [GK]

Op 7 augustus een vrouwtje op een klein stuifzandje in een bos op de Willen Arntz Hoeve bij Den Dolder (Ac. 145-462).

Episyron albonotatum [SvA]

Op 3 september een vrouwtje in de Curfsgroeve (Ac. 181-319).

Homonotus sanguinolentus [GK]

Op 4 juli een exemplaar gevangen op voormalig Vliegbasis Soesterberg (Ac. 148-459).

Mutillidae - mierwespen

Mutilla europaea [SvdE]

Een mannetje op 13 augustus op Texel, De Waal, Zaandammerdijk (Ac. 117.98-567.384).

Vespidae - plooiwingswespen

Allodynerus delphinalis [SJ]

Een mannetje op 6 augustus in de Groenlanden bij Ooij (Ac. 190/191-430).

Microdynerus nugdunensis [SvA]

Op 25 mei een mannetje en op 4 juni een vrouwtje in de Curfsgroeve (Ac. 181-319).

Discoelius zonalis [GK]

Gevangen op 31 juli in de Kozakkenput bij Zeist (Ac. 147-457).

Vespa velutina nigrithorax [RvdR, SJ, SJT]

Op 17 september het eerste exemplaar voor Nederland, een werkster in Dreischor (Ac. 57-412). Daarna op dezelfde locatie een exemplaar op 21 september. In totaal 24 exemplaren gemeld, deels verzameld op 21-9, 24-9, 27-9 en 30-9, locaties Ac. 75-411, 57-412, 58-412. Op 30 september nest gevonden. (Zie ook Smit et al. 2017 en Smit et al 2018)

Vespula rufa [KW, SJ]

Op 5 augustus een mannetje in een tuin in Breda (Ac. 110.3-404.7). Een mannetje en een koningin op 9 augustus in de berm van de N310 bij Grijsoord (Ac. 184-449).

Sphecidae – langsteelgraafwespen

Isodontia mexicana [BvP]

Nestelende exemplaren in de tuin in Veghel. (Zie ook Breugel 2017).

Sphex funerarius [WdA]

Twee mannen, op 16 juni en 26 juli bij Dishoek, Klein Valkenisse (Ac. 24-389). Op 1 augustus een vrouwtje bij Westkapelle (Ac. 20-394).

Crabronidae - graafwespen

Astata minor [GK]

Een vrouwtje verzameld op 28 augustus op Heidestein bij Zeist (Ac. 148-453).

Figuur 2. Paartje *Cerceris arenaria*, man met Strepsiptera (pijl). Foto Pieter van Breugel.

Cerceris arenaria [BvP]

In Veghel (Ac. 166-404) op 6 augustus een paartje van deze graafwespen, met in het *Cerceris*-mannetje een vrouwtje van een Strepsiptera (Fig. 2). Dat is nooit eerder gemeld van deze graafwesp.

Ectemnius sexcinctus [SvdE]

Op 27 mei een vrouwtje op Texel, Den Burg (Ac. 115.6-563.3), nieuw voor Texel.

Oxybelus trispinosus [SvA]

Op 25 mei een mannetje in de Curfsgroeve (Ac. 181-320).

Apidae s.l. - bijen

Melittidae

Macropis fulvipes [KM]

Op 5 juli een vrouwtje in het Beersbroek bij Netersel (Ac 143-382).

Megachilidae

Anthidium oblongatum [SvA]

Op 22 juli drie mannetjes en een vrouwtje (koppeltje copula) in de Curfsgroeve (Ac. 181-319). De eerste vondst van deze soort was in 1994 een mannetje in Maastricht waarna de soort niet meer is waargenomen. Nu blijkt er een kleine populatie aanwezig er zijn, op andere dagen zijn ook meer exemplaren waargenomen. De soort vloog opvallend graag op wilde reseda.

Coelioxys afer [SvA]

Op 5 juli een vrouwtje in de Curfsgroeve (Ac. 181-320).

Coelioxys conica [KP]

Een vrouwtje op 27 juni in de Amsterdamse Waterleiding Duinen (Ac. 94-479).

Coelioxys conoidea [KP]

Twee vrouwtjes op 5 juli, één in Noordwijkerhout, Langeveld (Ac. 93-487) en één in Zandvoort in de tuin (Ac. 96-487).

Megachile analis [SJT]

Op 23 juni een vrouwtje in het Dwingelderveld (Ac. 223.0-534.8).

Megachile pilidens [SvA]

Op 22 juli een mannetje in de Curfsgroeve (Ac. 181-319).

Megachile rotundata [SvA]

Op 5 juni een vrouwtje op herik in Maastricht (Ac. 175-318).

Osmia leiana [KM, SJ]

Op 3 juni een vrouwtje langs de Maas in Borgharen (Ac 176.2-320.5). Een vrouwtje op 18 juli in de Millingerwaard (Ac. 196-431).

Stelis signata [SvA]

Op 29 juli een vrouwtje in de Tuspeel op zandblauwtje (Ac. 190-356).

Trachusa byssina [SvdE]

Een mannetje op 3 juni bij Itteren (Ac. 176.94-323.62).

Apidae

Bombus humilis [SJT]

Op 10 juni een werkster in het Dwingelderveld (Ac. 223.0-534.8).

Bombus magnus [SJT]

Op 10 juni tien koninginnen in het Dwingelderveld (Ac. 222-533, 223-534, 223-535).

Bombus veteranus [SvdE, JvdL, SJT]

Een koningin en drie werksters uit een malaiseval van Joop Prijs bij Middelharnis, de Meneerse Plaat (Ac. 71.82-421.44), 25-28 mei. En een werkster ook uit malaiseval: Stad aan het Haringvliet, Stadse Gors, bloemrijke ruigte (Ac. 76.81-416.68). Alle det. Erik van der Spek.

Op 25 juli negentien exemplaren in de Brabantse Biesbosch, Noordwaardpolder (Ac. 114-421, 114-422, 114-423, 115-419). (Zie ook Smit & v.d. Jagt 2017)

Ceratina cyanea [SvdE]

Een vrouwtje uit een malaiseval van Joop Prijs op een open plek in loofbos bij Rockanje (Ac. 63.76-431.2), 25-28 mei, det. Erik van der Spek.

Nomada alboguttata [KM]

Op 17 mei een vrouwtje in het Westduinpark, Den Haag (Ac 77.1-455.6). Recent volgens Peeters et al. (2012) langs de Zuid-Hollandse kust niet ten noorden van Voorne aangetroffen. In 2015 en 2016 heb ik deze soort ook in Meijndel bij de Waalsdorpervlakte gevangen.

Nomada armata [SJ]

Op 27 mei een mannetje bij Tolkamer, Tuindorp, dijk (Ac. 203-430), nadat hier in 2011 voor het eerst een vrouwtje was aangetroffen.

Nomada baccata [SJT]

Op 14 augustus ± 100 exemplaren op de Cartierheide bij Bladel (Ac. 146.4-371.2). (Zie ook Nature today)

Nomada distinguenda [SvA]

Op 21 mei en op 5 juli een vrouwtje in de Curfsgroeve (Ac. 181-320).

Nomada flavoguttata [SvdE]

Op 10 mei een mannetje bij Wieringen, De Haukes (Ac. 124.57-544.32) en op 11 mei een mannetje op Texel, Dorpzicht (Ac. 120.96-574.09), uit beide gebieden niet eerder gemeld.

Nomada flavopicta [GK]

Op 4 juli een vrouwtje op voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ac. 148-459). Op 7 juli een exemplaar op de Willem Arntz Hoeve bij Den Dolder (Ac. 145-461). Er waren geen recente vangsten bekend uit de provincie Utrecht.

Andrenidae

Andrena argentata [SJT]

Op 14 augustus ± 10.000 exemplaren bij nesten op de Cartierheide bij Bladel (Ac. 146.4-371.2). (Zie ook Nature today)

Andrena bimaculata [SJT]

In totaal 21 exemplaren, allen gestylopiseerd! 25 maart – 27 april in Utrecht, in het Griftpark (Ac. 137.1-456.8).

Andrena coitana [SJ]

Op 14 augustus bij Epe, in het bos van de Tongerense hei (Ac. 190-482) twee mannen en drie vrouwen, waarvan één vrouwtje nestelde aan de rand van een smalle wildwissel tussen de rode bosbessen (zie ook Nieuwenhuijsen 2016).

Andrena falsifica [SJT]

Twee vrouwtjes op 10 juni in het Dwingelderveld (Ac. 223.8-535.6 en 223.4-536.3).

Andrena ferox [SvA]

Op 30 april een vrouwtje in de Curfsgroeve (Ac. 181-320). De bekende nestplek blijkt niet meer in gebruik te zijn, er is dit jaar ook geen *Nomada mutica* waargenomen.

Andrena pandellei [KM]

Op 3 juni een mannetje langs de Maas in Borgharen (Ac 176.4-320.3).

Andrena polita [SvA]

Op 20 augustus een vrouwtje in de Curfsgroeve (Ac. 181-320).

Andrena proxima [SvdE]

Op 10 mei twee mannetjes bij Wieringen, De Haukes (Ac. 124.57-544.32).

Andrena viridescens [SvA]

Op 6 mei twee mannetjes en een vrouwtje op gewone ereprijs bij de Curfsgroeve (Ac. 181-320). Op 8 mei een mooie populatie van minstens 25 exemplaren op gewone ereprijs in een brede wegberm van de woonwijk Molenakker in Weert (Ac. 178-364).

Figuur 3. *Andrena viridescens*, vrouwtje. Foto Albert de Wilde.

Halictidae*Halictus leucabeneus* [JB]

Een vrouwtje op 14 augustus bij Venlo op de heide bij het zweefvliegveld (Ac. 213-374).

Lasioglossum fratellum [SJT]

Landgoed De Utrecht, op 15 mei vier vrouwtjes (Ac. 139.1-383.2) en op 14 augustus een vrouwtje (Ac. 140.6-382.1).

Colletidae*Colletes bederae* [KW]

Op 22 september een vrouwtje op bloeiende klimop in Breda (Ac. 110.1-404.5), de eerste hier in de regio.

Colletes marginatus [GK, SJT]

In juni in aantal gevangen op Vliegbasis Soesterberg (Ac. 148-459). Op 18 juli een vrouwtje bij Dongen (Ac. 126,7-402,4). Uit Utrecht en Noord-Brabant waren geen meldingen bekend van deze soort van na 1970.

Hylaeus paulus [KR]

Op 3 juni een vrouwtje langs de Maas bij Itteren (Ac. 176.8-323.5).

Hylaeus pectoralis [KM]

Op 5 juli een mannetje in het Beersbroek bij Netersel (Ac. 143-382).

Hylaeus styriacus [KM]

Op 3 juni een vrouwtje langs de Maas bij Meers (Ac. 179.5-329.8).

Pamphiliidae – spinselbladwespen*Neurotoma fausta* [SvA]

Op 21 mei een exemplaar verzameld bij de Curfsgroeve (Ac. 181-320). Het verzamelde exemplaar is gedetermineerd door Ad Mol, dit is de tweede bekende waarneming voor Nederland.

Literatuur

Breugel, P. van, 2017. De mexicaanse zwartsteel nestelt in mijn tuin. - HymenoVaria 15: 68-71.

Nature today:

<https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=23677>

Nieuwenhuijsen, H., 2016. De boszandbij *Andrena coitana* herontdekt in Nederland (Hymenoptera: Apidae). - Nederlandse Faunistische Mededelingen 47: 31-37.

Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De Wespen en Mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata). - Nederlandse Fauna 6. - KNNV / EIS Nederland, Leiden, 507 p.

Smit, J., R. van de Roer, R. Fontein & A. de Wilde, 2017. Eerste vondst van de Aziatische hoornaar *Vespa velutina nigrithorax* in Nederland (Hymenoptera: Vespidae). - Nederlandse Faunistische Mededelingen 49: 1-10.

Smit, J., J. Noordijk & T. Zeegers, 2018. De opmars van de Aziatische hoornaar (*Vespa velutina*) naar Nederland. - Entomologische Berichten 78(1): 2-6.

Smit, J.T. & L. van der Jagt, 2017. Zandhommelnest gevonden. - HymenoVaria 15: 58.

Figuur 4. *Colletes bederae*, vrouwtje. Foto Albert de Wilde.